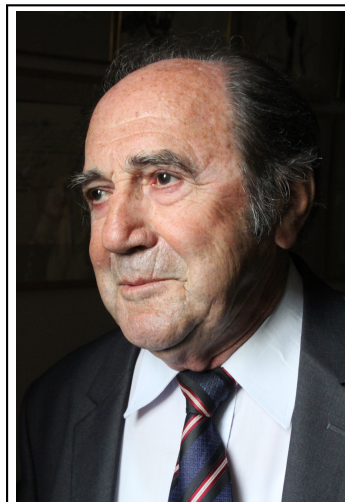

In memoriam conf. univ. dr. Árpád Néda

(1937–2026)

Anunțăm cu profundă tristețe și îndurerare trecerea la cele veșnice, la vârsta de 89 de ani, a domnului conf. univ. dr. Árpád Néda, fost prorector al Universității Babeș-Bolyai și fost prodecan al Facultății de Fizică, o personalitate marcantă a învățământului universitar de fizică în limba maghiară și a vieții științifice din Transilvania, profesor respectat și îndrăgit de numeroase generații de studenți și colegi.

Árpád Néda s-a născut la 6 octombrie 1937, la Brașov. A urmat studiile liceale la Cluj, unde a absolvit, în 1954, prestigiosul Liceu „Brassai Sámuel”. În 1959 a obținut diploma de profesor de matematică și fizică la Universitatea „Bolyai” și în urma unui concurs, a fost încadrat ca preparator la Universitatea „Bolyai”. După unificarea celor două universități clujene, în același an, a susținut un nou concurs și a fost numit asistent universitar la Facultatea de Fizică a Universității Babeș-Bolyai.

Conf. univ. dr. Árpád Néda
(1937–2026)

Autor poză: Horváth László

Activitatea sa științifică s-a concentrat asupra fizicii stării solide. Cercetările sale au vizat proprietățile termice ale solidelor, procesele de difuzie, efectele fizice ale ultrasunetelor și rezonanța magnetică nucleară. În a doua jumătate a anilor 1970, și-a susținut teza de doctorat, intitulată *Proprietățile termice ale materialelor cu ordonare magnetică*, sub îndrumarea științifică a profesorului Iuliu Pop. Rezultatele cercetărilor sale au fost publicate în reviste de specialitate de prestigiu din țară și din străinătate. Din 1977, a activat ca lector universitar, însă împrejurările vremii au întârziat promovarea sa la gradul de conferențiar universitar până în 1991, după aproape un deceniu și jumătate.

După anul 1989, pe lângă activitatea didactică și de cercetare, și-a asumat un rol determinant în conducerea universitară și în construcția instituțională. Între anii 1991 și 1994 a îndeplinit funcția de secretar științific al Facultății de Fizică, iar ulterior, până în anul 2000, pe cea de prodecan al facultății. Din luna august a anului 2000 și până la pensionarea sa, în 2004, a deținut funcția de prorector al Universității Babeș-Bolyai. În această calitate, în strânsă colaborare cu prof. univ. dr. Zoltán Kása, a contribuit în mod esențial la consolidarea instituțională și la dezvoltarea liniei de studiu în limba maghiară.

Pentru studenții săi, a fost „Árpi bácsi”, dascălul al cărui nume a devenit sinonim cu exigența profesională și omenia. Timp de decenii, cursurile sale de mecanică și termodinamică i-au introdus pe studenții din anul întâi în universul conceptual al fizicii universitare. Prelegerile sale au rămas memorabile prin claritatea cu care explica semnificația fizică a formalismului matematic, prin interpretarea riguroasă a fenomenelor și prin demonstrațiile experimentale pregătite cu deosebită grijă. Cu umorul său caracteristic, știa să însuflețească auditoriul printr-o remarcă amuzantă și, nu de puține ori, își încheia prelegerile cu o glumă. Devotamentul său față de activitatea didactică s-a manifestat și după pensionare. Începând din 2004, a continuat să susțină cursuri universitare în mod voluntar, până la sfârșitul anului universitar 2016–2017.

S-a îndreptat întotdeauna către studenți cu atenție și încurajare. A întărit convingerea multor tineri aflați la început de drum în alegerea vocației lor, iar dintre studenții din anii superiori a îndrumat numeroase talente către cercetarea experimentală în fizica stării solide și a măsurătorilor termice. Influența sa pedagogică a depășit cu mult spațiul sălilor de curs. A urmărit cu interes evoluția profesională și parcursul ulterior al discipolilor săi.

Moștenirea sa pedagogică este păstrată în numeroase cursuri universitare, lucrări de specialitate și culegeri de probleme publicate. Volumele dedicate mecanicii, termodinamicii și fizicii generale, pe care le-a semnat ca autor unic sau în colaborare cu Emőd Filep, continuă să fie utilizate de studenții mai multor universități ca lucrări de referință și bibliografie recomandată.

Dincolo de activitatea didactică universitară, a avut o contribuție importantă la popularizarea științei și la susținerea învățământului preuniversitar. A publicat cu regularitate în presa de limbă maghiară și a colaborat la publicația de specialitate *Matematikai és Fizikai Lapok* (Revista de matematică și fizică). De asemenea, a fost membru fondator și, timp îndelungat, membru al colegiului de redacție al revistei de științe pentru elevi *FIRKA* (*Fizika, InfoRmatika, Kémia Alapok*). A menținut o relație strânsă de colaborare cu profesorii de fizică din învățământul preuniversitar. A susținut cursuri de perfecționare pentru profesorii de fizică și a îndrumat cu dedicare numeroase generații de cadre didactice, contribuind la dezvoltarea lor profesională.

Colegii și discipolii săi i-au prețuit deopotrivă ținuta morală, firea senină și acel stil spiritual și deschis prin care reușea să creeze o atmosferă destinsă și de încredere chiar și în cele mai dificile situații. Personalitatea sa complexă a fost întregită și de atașamentul său de o viață față de sportul activ. În tinerețe a obținut rezultate remarcabile la patinaj viteză și atletism, iar mai târziu a practicat tenisul timp de decenii. În lunile de iarnă a continuat să schieze cu regularitate chiar și după vârsta de optzeci de ani.

Întreaga sa activitate profesională și în slujba comunității a fost recunoscută în anul 2000 prin conferirea Ordinului Național „Serviciul Credincios” în grad de Cavaler, iar în anul 2023 prin distincția Crucea de Ofițer a Ordinului de Merit al Ungariei.

Prin dispariția sa, comunitatea fizicienilor clujeni pierde un dascăl care a format generații de specialiști și a contribuit la dezvoltarea unei adevărate școli de fizică. Facultatea noastră pierde, la rândul ei, un coleg înțelept, generos și mereu gata să ofere sprijin. Transmitem sincere condoleanțe colegului și prietenului nostru, prof. univ. dr. Zoltán Néda, precum și tuturor membrilor familiei îndoliate. Suntem alături de ei în aceste momente de profundă durere.

Îi vom păstra vie amintirea, cu respect și recunoștință.

Facultatea de Fizică, Departamentul de Fizică al Liniei Maghiare

conf. dr. Ferenc Járαι-Szabó